

Esipuhe

Ateismi ja sekularismi ovat runsaasti käytettyjä käsitteitä, mutta niiden tarkempi määrittely on osoittautunut haasteelliseksi. Vaikka ateismi ymmärretään yleensä uskonnottomuudeksi ja sekularismi maallistumiseksi, sisältää kumpikin käsite useita аспекteja. Sekularismi ei tarkoita ainoastaan uskonnollisen ja maallisen loitontumista toisistaan, esimerkiksi kirkon ja valtion eroa, vaan sillä on myös laajempi ajattelutapoihin ja maailmankuvaan liittyvä ulottuvuutensa. 2000-luvulla uskontoja ja maailmankatsomuksia leimaa yhä suurempi moninaisuus, pirstaloituneisuus ja privatisoituminen.

Vastaavasti ateismi on monimuotoisempi ilmiö kuin sen sananmukainen käänös, 'jumalattomuus', antaa ymmärtää. Ateismilla on pitkä historia, joka on alkanut jo esisokraattisten filosofien ajattelusta, ja se on saanut aikojen kuluessa useita erilaisia ilmenemismuotoja. Ateismi ei läheskään aina merkitse vastakohtaa hengellisyydelle, vaan siihen kytkeytyy useita erilaisia henkisyiden muotoja. Ateismia voidaan luokitella eri tavoin esimerkiksi sen mukaan, kuinka vahvaa on usko siihen, että jumaluutta ei ole olemassa, miten ateistinen maailmankatsomus perustellaan ja miten se suhtautuu uskonnolliseen uskoon.

Uskonnollisuuden ja uskonnottomuuden raja on monella tapaa häilyvä ja epäselvä. Kumpaankin

voi liittyä samantyyppisiä käytäntöjä, arvoja ja eettisiä periaatteita sekä samoin sanoin kuvattuja pyhän kokemuksia. Kaikki tämä haastaa perinteisen uskonnon- ja ateismintutkimuksen.

Tämä *Teologisen Aikakauskirjan* numero pureutuu ateismin ja sekularismin kysymyksiin laajalaisesti. Artikkelit liikkuvat filosofisesta käsitteenmäärittelystä empiriaan ja käytännön sovelluksiin. Myös julkaistut kirja-arviot on valittu teeman mukaan. Tämän numeron myötä *Teologinen Aikakauskirja* jatkaa yhteistyötä teologia.fi -portaalin kanssa, jonka syksyn julkaisuteemana on niin ikään ateismi. Tämän numeron artikkelit laajentavat ja taustoittavat sivustolla www.teologia.fi ilmestyneitä kirjoituksia.